

**Расправа светог
Амвросија Миланског
О православној вери
против аријанаца**

или

**О божанству и
сасуштатствености Сина**

**Превела: Душица
Петровић**

Свети Амвросије

Милански био је син префекта преторије за римску провинцију Галију. Претпоставља се да је рођен у једном од градова у којима је било седиште његовог оца, Арлу, Лиону или Триру и то око 340. године.

Како му је отац умро док је још био дете, мајка се преселила у свој родни Рим. Она је велику пажњу посвећивала образовању своје деце тако да је Амвросије наузчио грчки језик, постао је изврсатан песник и вешт говорник што му је омогућило да гради каријеру правника. Са својим братом се преселио у Милан, град у коме је било седиште врховне судске власти. Захваљујући свом образовању и способности доспео је међу најугледније људе у држави. То му је

омогућило да постане управитељ Лигурије и Емилије у чијем саставу су биле епархије са седиштем у Милану, Торину, Ђенови, Равени и Болоњи. Године 374. трон Миланске епархије је остао упражњен будући да је умро Авксенције, аријанац који је читавих двадесет година на силу столовао у Милану прогоневши православне. У граду је настала пометња – део становништва је хтео аријанског, део православног епископа. На дан када се одржавао сабор на коме је требало да се изабере епископ, Амвросије је, сматрајући да га на то обавезује положај, отишао у цркву и саветовао људе да епископа бирају у миру. Својом говорничком вештином, разборитошћу и смиреношћу изазвао је дивљење народа те за новог епископа

предложише њега лично.

Цар Валентијан (364 – 375) је овај предлог сматрао прихватљивим те је потврдио избор Амвросија за епископа Милана. Амвросије је је након крштења хиротонисан 7. децембра 374. године када му је било око тридесет пет година. Одмах, након преузимања ове свете дужности, посветио се проучавању светоотачких списа и читању црквених писаца у чему му је помагао Симплицијан, учени и побожни свештеник. Амвросијева интересовања била су посебно окренута ка делима Оригена и Светог Василија. Његов допринос у искорењивању аријанске јереси је толики да осамдесетих година четвртог века више није било ни једног аријанца у Миланској епархији осим

неколико Гота и неколицине припадника царске породице. За време његове владавине у Миланској епархији напредује монаштво. Амвросијева сестра Марселина, такође је примила монашки постриг. Она га је подстакла да већ 377. године напише три књиге О безбрачности.

Године 379. умире Амвросијев брат Сатир. Тим поводом је написао Расправу о смрти и васкрсењу.

Године 381. одржао је сабор у Милану против Аполинаријевог кривоверја које је исте године осуђено и на Другом васељенском сабору у Цариграду.

Године 385. и 386. биле су испуњене сукобима са царицом Јустином, која је била присталица Арија

будући да је она тражила базилику светог Виктора за аријанце. Епископ Амвросије је остао упоран у одбијању њених захтева. Поводом тога је написао и беседу О не напуштању базилике.

Владавина цара Теодосија, који је био православне вере и Амвросијев пријатељ била је испуњена борбама против Гота који су све више продирали у западне делове Царства. Амвросије га је подржавао у борби против Гота док је цар Теодосије са своје стране подржавао православље и прогонио јеретике.

Пријатељство цара Теодосија и светог Амвросија окончано је царевом смрћу 395. који је био исцрпљен од борби са Готима. Две године касније, 397. на Велики

петак умро је и свети Амвросије.

Свети Амвросије је допринео и развоју црквеног песништва и појања на Западу. Он је први донео на Запад праксу антифоног појања коју је преузео из цркава на Истоку.

Његови списи се могу поделити у егзегетске, аскетско – моралне и догматске. У егзегетска дела се убрајају коментари који се односе не причу о постанку света, на личности Каина и Авеља, патријархе, Давида и псалме. Најпознатији аскетско – морални спис, поред поменутог О безобразности је и спис О дужностима црквеносужитеља. Под његовим именом објављен је и спис О паду девојке посвећене Богу.

Његови догматски списи

највише се односе на расправе о божанству Исуса Христа и Светог Духа као и о Светим тајнама. На захтев императора Грацијана саставио је расправу у одбрану истинитог божанства Исуса Христа (која је управо пред нама) против аријанаца као и у одбрану божанства Светог Духа, против Македонијеве јереси. У ове списе спада и дело О оваплоћењу нашег Господа.

Дела светог Амвросија издао је Еразмо још 1527. године у Базелу. Поменула бих још и бенедиктинско издање које је изашло у Паризу (1686 – 1690.). Његова дела су објављена и у CSEL – у и код Миња.

**Расправа светог
Амвросија Миланског**

О православној вери

против аријанаца

или

**О божанству и
сасуштатствености Сина**

ИСПОВЕДАЊЕ ВЕРЕ –
Верујемо у Бога Оца,
сведржитеља, творца
свега видљивог и
невидљивог и у једног
Господа нашег Исуса
Христа Сина Божијег,
јединог од Оца рођеног,
односно, од Очеве
суштине; Бога од Бога,
Светлост од Светлости,
Бога истинитог од Бога
истинитог, рођеног не
створеног; једне суштине
са Оцем, што Грци
називају *ομοουσιον*; кроз
кога је све постало, било
оно на небу или оно а
земљи; који је ради нас
људи и ради нашег
спасења сишао и
оваплотио се и постао
човек, страдао је васкрсао

трећег дана, узнео се на небеса одакле ће доћи да суди живима и мртвима; и у Духа Светога. А оне који говоре: Беше када га не беше и пре него што се родио није био (постојао) и да је несталан и променљив Син Божији, њих нека проклиње католичанска и апостолска Црква. Амин.

УВОД – Вођен љубављу према католичанској вери већ раније сам издао један спис против аријанаца. Када сам га дао пријатељу, он је, пошто му се допао, помислио да треба да се препише. Од њега сам особито тражио да га, затајивши ко је аутор, прочита ученим и разборитим људима; да би оно што изгледа да је овде мање – више изнето, ако је кога подстакло, могло да се исправи у складу са мишљењем већине. Нема тога који тако смело

приписује себи савршено познавање небеске науке да мисли да поуздано зна све тајне, јер апостол Павле каже: Ако ли ко мисли да што зна, не зна још ништа као што треба знати (1Кор. 8, 2) и ...сад видимо као кроз стакло у загонетки, а онда ћемо лицем к лицу (1Кор. 13, 12). Ако, пак, сви за оно што је онде написано мисле да је у складу са истинитом вером тада и сам (спис) не противуречи онима који су наклоњени истини. Добро је познато шта се тиме постигло. И будући да се расправа показала вредном како признања православних тако и неодобравања јеретика, процењена је судом свих те су многи пожелели или да је читају или разматрају.

Али није недостајао ни такав који је или због наклоности ка науци или

због призива љубави
детаљније обрадио оно
што смо ми рекли; а оно
што је сувишно или
нејасно говорио, биће да
је то од неког чуо
другачије него што сам ја
рекао. Због тога сам баш
то у овом спису
растумачио
разумљивијим језиком, да
покажем једноставност
своје мисли и умањим
напор онима који читају.

Наиме, ово је то за шта
кажу да може да се
оспорава, што, чим смо
Реч Божију одредили из
личности Сина, мислимо
да схватамо и ову реч
тако као што филолози
преносе звук који се
противи духу језика, а
разумљив је кад се слуша.
Али ми знамо не мудрост
овога света која пропада
већ ону која је од Бога,
коју улива Бога Бог Реч
кад каже: У почетку беше
Реч и Реч беше у Бога и

Бог беше Реч. Све је кроз њу постало и без ње ништа није постало (Јов. 1, 3). Због тога признајем да ми је чудно да је тако могло да се мисли као да ми негирамо сопствено лице Речи, која је Син. Нико по речи не именује Њега за кога се увек признаје да је заиста у свом лицу. Јер како смо исповедили истинитог Сина или истинитог Оца ако нисмо сачували особеност лица како Оца тако и Сина.

Али зато што смо рекли један Бог сматра се да негирамо лица. И овде је, свакако, јасно шта смо одредили. Ми Оца и Сина тако називамо да бисмо означили једног Бога у овим лицима и именима. Даље, опет, Отац и Син, премда се ословљавају са два имена, ипак према својству и суштини једно су; и када мислим Отац и

Син означавам јединство
рода.

Помислило се да ово
може да се разуме као да
се речи за Оца и Сина
тако односе као да су име
и надимак ипак једног
лица, премда из онога што
је горе и доле речено
оваква претпоставка није
могла да се допусти. Ја
сам, наиме, рекао да Син
Божији није од другде
рођен него управо од Оца,
читав од читавог, цео од
целог, савршен од
савршеног и да је
савршена врлина; како
сам могао да самог Оца и
њему самог Сина одредим
и да на тај начин једно
лице називам са два
имена? Јер када сам ову
секту, односно
Савелијанство осудио у
истој књизи описао сам и
разлику лица према
имену. Наиме, нико не
може за једно лице да
каже да су једно осим ако

не назначи јединство рода или лица.

Ко од православних не зна да је Отац заиста Отац и Син заиста Син и Свети Дух стварно Свети Дух, као што сам Господ својим апостолима каже: Идите крстите све народе у име Оца и Сина и Светога Духа (Мат.28, 19). Ово је савршена Тројица која стоји у јединству за коју свакако признајемо да је једне суштине. Ми не правимо деобу у Богу према телесном услову већ према сили божанске природе која није у материји већ верујемо да сигурно постоје лица према именима и сведочимо да постоји јединство божанства.

Не кажемо да је Син Божији продужетак неког дела од Оца (као што су неки помислили) нити

прихватамо појам без његовог носиоца као звук гласа већ верујемо да су три имена и три лица једне суштине, једног достојанства и моћи. И стога исповедамо једног Бога јер јединство достојанства највише спречава да буде означавано термином богови.

Због тога сви именујемо Оца и Сина, а двојица или богови да говоримо нити треба нити можемо; не што Син Божији није Бог, чак Бог истинити од Бога истинитог, већ, будући да знамо Сина Божијег не од другде већ од самог Оца, зато кажемо један Бог. Ово су рекли и пророци и апостоли, овоме нас је и сам Господ научио када говори: Отац и ја једно смо (Јов. 10, 30). Једно се односи, како рекох, на јединство божанства; смо означава лица. Али и

апостол је рекао: Један је, рече, Бог Отац од кога је све и ми у њему; један је господ Исус Христос кроз кога је све и ми кроз њега; Али немају сви разум (1Кор. 8, 6, 7).

Будући да су разјашњене речи које су наметале сумњу о тој ствари, не мени који знам шта сам рекао већ другима, сматрам да је уклоњена могућност погрешног тумачења. Јер је изнето и изложење вере и лице одговара називима, а наглашено је једно божанство.

Или ако још увек онима који читају нешто изгледа двосмислено, треба да речи упореде са смислом јер грешку не проузрокује једноставност речи већ охолост погрешног разумевања. А када се наш смисао слаже са истином и речи треба да

су у складу са разумом.
Стога, онај који
расправља на академском
нивоу нека одступи од
хришћанске
једноставности.

ПРВО ПОГЛАВЉЕ -

Знамо да велики број
опаких јереси од многих
потиче и попут отрова
улива снагу своје болести
до саме сржи. Тако они
који сваку одлуку доносе
на први поглед могу лако
да буду савладани или
искварени. А они који
слично нама уче лако
могу да обману невине
душе одане самом Богу
лажним пријатељством
док вирус својих зала
штите кроз наша добра.
Ништа опасније не може
бити од овиих јеретика;
који премда све исправно
изложе ипак једном речју
као капљом отрова чисту
и једноставну веру
Господа, а самим тим и
апостолског предања,

опогане.

Због тога ми треба веома да се пазимо да не би нешто скривено допирало до нашег разума или до наших ушију; јер ништа тако не тера у смрт као скрнављење вере под изговором вере. Као што вода помешана са гипсом лажно делује као млеко тако се овде непријатељско предање намеће кроз истинско исповедање. Зато сада треба расуђивати не о сличности исповедања већ о разуму којим се вера учвршћује.

Најзад ако бисте пажљивије и дубље размишљали, зашто би хтели да термин суштина прогласе страним јеванђељској и апостолској вери и светоотачком предању, без сумње одобравате вешто замршену аријанску јерес

која скривена унутра иако
јој име није наведено. Не
тврдим са сумњом или
нагађањем да је ово
замршено, нити како они
сами мисле - сад иступам
попут неког ко расправља
на академском нивоу - да
бих узвишеним стилем
преокренуо једноставан
смисао речи, већ да бих
простим аргументом
компликован, сложен и
замршени смисао
изложио светлости знања
и да би људи што лакше
могли да избегну познату
и доказану неправду.

А какав узрок и какав
разлог постоји у
настојању да се одузима
оно што је свим Црквама
било предато да се учи и у
шта треба да се верује,
што су Оци, апостолски
мужеви, прочишћени
Светим Духом и по
католичанском начелу,
поставили против свих
јереси, а посебно

аријанске, као неки засун истине којим су затворили све прилазе штетном учењу, не без великог опирања оних који су се предали аријанској пропасти. Зар они који не само да тврде да је Син Божији несталан и променљив и да није од сопствене суштине Оца, већ уче да има почетак у времену и да је рођен ни из чега због чега су више пута осуђени, сад слободно и сигурно могу да проповедају наваљујући на све Цркве?

ДРУГО ПОГЛАВЉЕ -

Видите, дакле, да су они, не јеванђељском вером, већ подмуклошћу и злобом изнели све у својој расправи ради уклањања сваке једноставности.

Свима треба да је не тако сумњиво колико јасно да они тако Бога од Бога одређују као што је Арије обичавао да проповеда да

је од Бога створен а не рођен; који, ако је рођен, једне је суштине; ако је створен није истинити Син; а ако није истинити Син није ни истинити Бог; или ако је истинити Бог, а није од Оца онда су двојица и имају одвојене сопствене воље и различите власти; или ако су једно према сложености и савезу, а ипак није истинит по суштини, како већ рекох, није Бог.

Тако би Бог био као Мојсије Фараону (Изл. 7, 1) по моћи не по роду. Тако би требало да се верује у Сина како је преко Исаије речено народу: Синове сам родио и подигао (Иса. 1, 2) и на другом месту: Богови сте и синови Свевишњег сви (Пс. 82, 6). Али и прворођени ће тако бити као што је Израил од Бога назван прворођеним сином (Изл. 4, 22). И

заиста прворођени читавог створеног света сматра се као да је прворођени у реду створених да би по њему одређивали некакав род стварима које ће бити створене на свету.

Стога уклонивши реч $\alpha\mu\omicron\upsilon\sigma\iota\omicron\nu$, односно једне суштине одређују га као $\alpha\mu\omicron\iota\omicron\upsilon\sigma\iota\omicron\nu$, односно као сличног своме Творцу; јер једно је сличност а друго истина. Наиме и човек је створен према слици и подобију Божијем (Пост. 1,27), а ипак није Бог; и не треба веровати да је оно што је Бог, било човек. Тако они хоће Сина Божијег као сличног да би тврдили да је он од другде сличан а не од једне исте свете и блажене суштине Оца. А ако није Очеве суштине, ни из чега је је односно из оних који не постоје, како то исто проповеда Арије;

када се, дакле, уклони оно што је Отац, одакле год је био Син, неопходно је да има и почетак и из чега и рођење у времену; ништа, наиме, није без почетка осим самог Бога.

Стога и Син као сам Господ каже: Отац и ја једно смо (Јов. 10, 30). Ово је рекао зато да би изрази два лица показао у власти једног божанства, како и пророк гласом Божијим: Изнело је, рече, срце моје Реч добру и кажем дела моја су за цара (Пс. 45, 1). Видиш, дакле, да је ова добра реч Син Божији за кога верујемо да није од другде рођен већ из очинских груди – да тако кажем – из утробе срца Божијег. Зато њега назива Царем који је сам Цар царева, Господ Бог коме су подређена сва божанска дела, који је рекао: Све што Отац има

моје је (Јов. 24, 15).

О овоме је рекао и јеванђелиста: У почетку је била Реч и Реч је била у Бога и Бог је био Реч. Све је кроз њега постало и без њега ништа није постало (Јов. 1, 1, 3). Стога, треба веровати да је оно што је било у почетку, увек било; али није од другде већ из онога што нема почетак, односно, из срца Очевог. Јер рече: Изнело је срце моје Реч добру (Пс. 45, 1). Није рекао: У почетку је створена Реч, већ: У почетку је била Реч. Одакле год будеш желео дазначиш почетак Речи имаћеш унапред одређено, јер: У почетку беше Реч.

Не зато што наводимо два почетка из различитости ствари већ зато што је Реч Син увек са Оцем; и од Оца је рођен. И зато његово порекло нема

почетак и треба да се верује да је савечан Оцу. Јер никакда се не може именовати Отац без Сина нити се Син звати без Оца. И зато увек је Син јер је увек Отац.

И Бог, рече, беше Реч. Јер оно што је Бог, увек је. А да није увек био, на би могао да буде истинит Бог као и у имену Мудрости јер је према апостоу сам Мудрост Очева. И зато се назива Мудрост Божија да би се веровало да Отац није никада био без Мудрости, односно без Сина. Ово је она неизрецива Мудрост која се или саздана или рођена или створена код Соломона означава као почетак путева Господњих (Прем. 8, 22). Њу тако саздану означава да покаже да је она увек била са Богом. Какав ћеш почетак дати Богу да би могао дазначиш почетак

саме Мудрости? Није Бог тако саздао Мудрост као да је некад био без Мудрости; већ када означава почетак својих путева, показује почетак покретања неког дела, да би Мудрост Божија имала почетак који произилази од Бога ради стварања свега, како небеског тако и земаљског, а не којим је започела да постоји у Богу. Створена је, чак рођена Мудрост, не себи која је увек постојала, већ онима који је требало да настану од ње. Јер није могло да се зна колика и каква је била да би се по извршењу њихових дела спознавала њена снага и моћ; да тиме што размишљамо о ономе што је саздано више страхујемо када се дивимо створеном.

Уосталом ако ти тако означаваш створену Мудрост као да Сина

Божијег схваташ као створење, супротставља ти се апостол осуђујући оне који поштују створење говорећи: Зато их је предао Бог у жељу њиховог срца и нечистоту да се срамоте њихова тела у њима самима који су проокренули истину Божију у лаж и који више поштују и служе творевини него Творцу који је благословени Бог у векове (Рим. 1, 24).

Ово је, кажем, она Мудрост Божија која говори: Ја сам изашла из уста Свевишњега саздатељка и створитељка универзума, односно Син Божији кроз кога је све и у коме је све, јер, како је апостол рекао: У њему је установљено све и на небу и на земљи, видљиво и невидљиво, било престоли или господства, силе, поглаварства или власти; све је кроз њега и

у њему саздано и Он је пре свега и све у њему јесте (Колош. 1, 16, 17). Овде и Соломон каже: Кад је једна све може; остајући у себи све обнавља и кроз народе у свете душе се премешта. Што апостол потврђује и каже да Христос борави у унутрашњем човеку (Еф. 3, 16, 17); како је кроз њега све у почетку створено тако ће се кроз њега на крају све спасити.

ТРЕЋЕ ПОГЛАВЉЕ –

Али кажеш ми да $\alpha\mu\alpha\lambda\alpha\sigma\iota\alpha\varsigma$, односно, израз једне суштине, због овога славе више него творца, чувајући, свакако, исто оно што је рекао апостол: Да се у имену Христовом клања све што је небеско, земаљско и оно под земљом и да сваки језик исповеда (Филип. 2, 10). И Мојсије: Славе њега, рече, сви анђели Божији (Понз. 32,

43). И Давид: Сви цареви ће славити њега (Пс. 72, 11). А то што се не помиње у Светом писму је зато што је сам Реч Син Творац свега.

Кажеш ми још да не може да се назива ομοουσιον јер није садржано у Светом писму. А ја те, човече, коме смета да се тако говори питам: Ако због тога, јер није написано, не треба да се именује, да ли због тога није допуштено и да се тако верује?

А ако тако треба да се верује зашто тако не сме да се исповеда?

Срцем се, рече апостол, верује за правду, а устима се исповеда за спасење (Рим. 10, 10).

Или ако зато не сме да се назива, јер не сме тако да се верује - ово мишљење је заступала аријанска

јерес која је порекла да су
Отац и Син једне
суштине, јер наводи да је
Син створен час ни из
чега, час од Оца али од
друге суштине, када је
хтео и како је хтео и
одакле је хтео; само да би
износила измишљотине
да он постоји од другде а
не од онога што је Отац.
Иако каже да је рођен,
ипак судећи по ономе што
је речено, опет се све што
је рођено подразумева и
да је створено, тиме што
се и за нас каже да смо од
Бога рођени, за које је
јасно да смо створење.

А ако ниси Аријанац и
спознајеш истинитог
Сина од истинитог Оца,
рођеног не створеног,
зашто не кажеш да је он
једне суштине са Оцем.
Узалуд се бојиш, човече,
да признаш оно што
верујеш; и узалуд
верујеш, ако тако не
верујеш и с правом се

означаваш као јеретик. И премда си променио тврдњу да би изгледало да ти не дозвољаваш да се Син Божији назива створењем, међутим када следи: Као нешто од онога, што је створено, јасно показујеш да си због тога хтео да се назива творевином - као да не треба да се разуме да је створен, али нећеш да је тако створен, као нешто од онога што је створено, али ипак створен; другачије је, кажеш, створен, као савршено створење, кроз кога је све постало - чим подразумеваш да је сам он створен, макар и не тако као остали.

Али да се вратим на оно што кажеш да се термин $\omicron\mu\omicron\upsilon\sigma\iota\omicron\nu$, односно, једне суштине не налази у Светом писму; замисли како би то било да где год би се читало суштина

чуло би се природа
Божија а не Бог. Премда и
друго што није написано
једнако признајеш,
односно Бога од Бога,
светлост од светлости,
шта на то кажеш? Или се
држи свега или све
прећути. Ако се зато
бојиш да употребиш
термин једне суштине јер
није написано исто тако
треба да се бојиш да
признаш Бога од Бога и
светлост од светлости.

А ја доказујем да је Бога
од Бога и светлост од
светлости и једне суштине
садржано у Светом писму.
Када, наиме, Син Божији,
који је Бог, у свом
јеванђељу каже Ја изађох
од Оца (Јов. 16, 28), с
правом признајемо Бога
од Бога јер знамо да је од
Бога Оца Син Божији,
истинит Бог од истинитог
Бога рођен. Али не на тај
начин како смо ми
названи богови (Пс. 82, 6)

или како је Мојсије назван бог фараонов, већ зато што је истинити Син од истинитог Оца рођен. Смело и заиста треба да се каже Бог од Бога као и светлост од светлости.

Расправљаш, додуше, са мнош о ономе што није написано али се са мнош уопште не слажеш. Јер је написано о Оцу Бог је светлост (1Јов. 1, 5) и о Сину Била је истинита светлост која обасјава сваког човека који долази на овај свет (Јов. 1, 9). Светлост светли у тами, односно Христос у времену, и тама њега није разумела (Јов. 1,5), у ствари, људи чије је срце заслепљено тамом незнања, Христа као истинитог Бога и истинитог Сина Божијег нису спознали. Али и сам Господ рече: Ја сам светлост света; ко ме буде следио неће ићи по тами,

већ ће имати светлост живота (Јов. 8, 12). Дакле зато што је Отац светлост и Син светлост одатле светлост од светлости.

Међутим ти светлост од светлости подразумеваш тако као да је од Оца, који је истинита светлост, нека друга светлост настала, која није исте суштине са Оцем. Али као да је било која друга светлост, премда је од Бога настала, а ипак је друга далеко од онога који ју је створио и зато кажеш светлост из светлости а не од светлости. Пошто сам све ово рекао, макар и да не мислиш исто као ја, ипак то објављујеш на овај или онај начин, иако није записано. Да ли термин једне суштине, за који сматраш да није садржан у Писму, не исповедаш, као што га ја исповедам, само зато што га тамо ниси препознао или како

би своје зле мисли
подмуклом преваром
прикривао, лицемерно, да
када о овоме гласно
говориш, говориш као ја,
али да ипак удаљаваш
смисао од онога што је
речено?

Као што они јеретици
који негирају васкрсење
тела, ради зававања
душа обичних људи
говоре тешко онима који
у телу не васкрсавају. А
ако би се противио њима
питајући, зашто су тако
rekli, будући да свакако
знаш да они негирају
васкрсење тела, казаће ти:
Тешко ономе ко не буде
крштен у телу, да душа
његова, док је у телу, из
смрти својих наслада, као
из гроба злочина, кроз
крштење, у њему истом
васкрсне. Признају само
васкрс душе у телу кроз
милост живоносног
купања, а искључују
спасење самог тела. Они

кроз веродостојно
исповедање заводе умове
невиних подмуклим
лукавством. Као што
смртоносна чинија меда
ублажена слашћу убија
лажном пријатношћу тако
и ово зло кроз милозвучне
речи, трујући ум
слушалаца некаквом
пропашћу, наговара их да
прихвате заблуду.

ЧЕТВРТО ПОГЛАВЉЕ-
Најзад и сада би могли да
кажу ομοουσιον као и
остало према речи, када
би имали нешто што би
преокретали на друго
значење са исквареним
смислом; али када виде да
су код овог израза
немоћни, не желе да буде
никаког спомена
његовог, да не би
изгледало да
проповедајући у ово
верују или да верујући
проповедају;
оправдавајући се
домишљато, или да то

није написано или не треба говорити да је Бог у суштини, да се не би веровало да је телесни.

Произилази, кажу, да је Бог суштина, а ипак не мисли се да је сам Бог у суштини будући да, кажу, свака суштина прима на себе супротност. Бог, наиме, који ништа супротно не може да прими, не треба да се назива суштином.

Опростио бих ти да си ово једноставније рекао, да желиш да се зна смисао ствари, да као невешт приступаш овом проблему, да ниси и сам онај, који је увек или о другој суштини или о непостојању Сина Божијег говорио; али пошто си ти онај исти који је овде више пута оповргнут, час признао, час негирао, често и другде због извртања

осуђен; пошто сада
силом, сујетом и моћи
досађујеш и узнемираваш,
како мислиш да ја могу да
опростим теби који се
овим увек бавиш? Али да
не би изгледало да се ова
поквареност осуђује пре
него што је испитана,
укратко ћу ти одговорити
о овом супротстављању.

Спречаваш да се говори о
суштини у Богу, као да се
за све што се назива
суштином, сматра да је то
ствар једног рода. Зар не
знаш да на један начин
постоји небеско, на један
земаљско, али и да
постоји велика разлика
између небеских ствари и
света? Другачије су
анђели, другачије
поједине силе примиле
суштину свога уређења,
као што каже апостол:
Једно је светлост Сунца,
друго Месеца, друго
звезда.(1Кор. 15, 41). Тако
и у овом свету, како су

различити родови ствари, тако су различита и тела људи и сви имају суштину - свако свог рода - као што каже апостол: Није свако тело исто тело.(1Кор. 39).

Ако, дакле, оно што је Бог створио има различиту каквоћу своје суштине, зар мислиш, да је у Богу таква суштина, какву има нешто од онога што је створено, да би могао супротно да прими? Никако. Шта је, наиме, Божија суштина? Само оно што је Бог - једноставно, посебно, чисто, непомешано икаквим срастањем, бистро, добро, савршено, блажено, цело, сасвим свето. Зар ти безумно мислиш да је оно што је Бог нешто друго и празно? Признај да је светогрђе, да се тако безумно мисли за онога кроз кога је све настало,

који је све Речју учинио,
разумом саздао, врлином
уредио, који мигом и
влашћу над свим
управља, коме све служи.

И добро је о Богу
написано у Закону: Ја сам
онај који јесам (Изл. 3, 14)
и Ко је осим мене (исто).
И сам Господ Спаситељ:
Ово је, рече, живот вечни,
да спознају тебе,
истинитог Бога и кога си
послао, Исуса Христа (Јн.
17, 3). Бог је у суштини
своје биће, чије је сазнање
живот вечни, који је такав
да се не може исказати.
Он се , допадало ти се то
или не, достојно спознаје
тада када се каже
непознатљив.

Дакле, само оно што јесте,
односно суштина његове
ствари, тврди се да јесте;
јер ипак је већ речено,
колико је и какво је и не
може се умом докучити
нити разумом спознати

нити духом одредити. Само ако је јасно да јесте верује се да је оно што јесте; да би од онога што је Бог, одатле био и Син, да би био истинити Син, и да би Отац био у Сину и Син у Оцу. Он ће бити $\alpha\mu\omega\upsilon\sigma\iota\omicron\sigma$, односно, исте суштине са Оцем, као што је сам Господ рекао: Ја у Оцу и Отац у мени (Јн. 14, 10) и Ја и Отац једно смо (Јн. 10, 30) и Ја сам од Оца изашао (Јн. 26, 28) и ко мене види, види Оца (Јн. 14, 5).

С пуним правом, јер је Син Божији од Бога Оца рођен. И стога, по јединству суштине и по узвишености божанства једно су као што је и Јеремија прорекао: Који ће бити у суштини Божијој и видеће Реч Божију (Јр. 23, 18) и опет: Да су били у мојој суштини и чули моје речи, одвратио би их од

њихових злих тежњи (исто). И код Соломона: Моја суштина је моја сласт (Пр. С. 16, 21).

ПЕТО ПОГЛАВЉЕ – Кад, дакле, знаш за ово јединство суштине у Оцу и Сину, не само према пророчком и већ и према јеванђељском ауторитету, како кажеш да се у Божанском писму не налази $\alpha\mu\omicron\upsilon\sigma\iota\omicron\nu$ као да је $\alpha\mu\omicron\upsilon\sigma\iota\omicron\nu$ нешто друго него оно што је речено: Ја сам од Оца изашао (Јн. 16, 27) и: Ја и Отац једно смо (Јн. 10, 30), или што су пророци, према изложеном, сматрали за суштину?

Ово је дакле смисао термина да верујеш у јединство суштине у Оцу и Сину, макар и да саму суштину, која је неизказива, не можеш да одредиш; да кажеш или светлост од светлости или

Реч од Речи или Дух од Духа или Господ од Господа; шта год да кажеш о овоме ипак верујеш да су Отац и Син једне суштине; и по ономе истом што је Отац спознајеш и Сина. А ако у погледу ових ствари, које су очигледне, направиш неко поређење које се овога тиче, самом различитошћу нећеш показати смисао ствари већ ћеш увести препирку и расправу, како је управо његовим гласом речено: Са ким ћеш ме упоредити (Ис.46, 5)? Чим, дакле, Бог не може ни са чим да се упореди, нека буде довољно да се верује у оно чиме се сам открива; сам је хтео да се верује у онога који је он, не да се показује.

Најзад, ако и хоћеш ово исто, о чему са мношћу отворено разговараш, да сведеш до некакве

сличности у Богу – нека би и упоредио – могао би јасније да одредиш: додуше, размисли кад кажеш светлост од светлости, ако би био приморан да ово објасниш озбиљнијом расправом, питам те како верујеш у светлост од светлости? Или као светиљка од светиљке или као сунце од сунца, да би овим примером показао или две светиљке или два сунца, као два бога? Или да би означио одсјај светлости исте светиљке или блиставост сунца која исијава из истог сунца, да матичну светлост изједначиш са Оцем, а Сина показујеш као одсјај светлости, што је о њему пророк рекао: У теби је извор живота, и у твојој светлости видећемо светлост или Соломон кад каже: Сјај је вечне светлости, и огледало Божије величине без

мрље и слика његовое доброте; или како је апостол проповедао да је наш Спаситељ обличије Бога који се не види (Кол. 1, 15), као што је обличије сунца његова светлост, која исходи из истог сунца. Али колико је тога што на ово може да се одговори и какве распре настају, што апостол не одобрава (2Тим. 2, 24), дуго је да се говори; јер кад је јасно да та светлост, која је Бог, не може да се процени ни спозна ни дефинише; нити, заиста, ишта што је од онога у овом свету може да се упореди са Богом; јер ништа од онога што се види или о чему се говори не може да се процењује одговарајућом сличношћу према ономе што је Бог; јер је већи од оних који се могу сазнати или опазити.

Стога, опоменуо је да верујеш у божанску

суштину и спознајеш истинитог Сина од истинитог Оца; а о каквоћи суштине не треба да истражујеш; јер колика је и каква је не можеш да знаш. Ово кажу пророци, ово говоре и апостоли.

ШЕСТО ПОГЛАВЉЕ – Стога, ради схватања, ради врлине, ради наше вере, посматрајмо шта је Бог и погледајмо да ли нешто може да се упореди са њим. Свакако то је оно, о чему, и кад се говори, не може се исказати; кад се просуђује не може се просудити; кад се упоређује не може се упоредити; кад се одређује превазилази сопствену одређеност. Онај који је небо својом руком затворио, песницом је сваку сујету света закључао. Кога целог све не зна и страхом спознаје. Његовом имену и снази служи овај свет и сведочи

сама тренутност и променљивост почетака који му следе. Погледај, дакле, да ли може бити нешто са чим се може упоредити Отац и Син; јер какав је Син, такав је и Отац; не би сам себе једним са Оцем назвао да не спознаје себе таквим какав је Отац.

Разум је оно што се код Грка назива λογος , што је између Оца и Сина начинило разлику лица или имена; јер се сам Син назива разумом; а разум се многим појмовима означава: час реч, час врлина, сад мудрост, сад десница, час рука, час бисер, ризница, мреже или плуг, извор или стена, оштар камен, јагње, час човек, час теле, час орао или лав, сад пут, истина, живот. И будући да је стога Бог све у свему, да би се кроз ове речи спознавале тајне

божанских пројава а не да би се сама величина Сина Божијег показала засебно одређеном.

Шта наиме значи Син је од онога што је Отац?
Други исти. Јер због овога се назива Реч што исходи из самих божанских уста и Отац ништа без њега нити заповеда нити чини; врлином се зове јер је стварно од Бога и увек је са Богом и сва Очева моћ стоји у њему; мудрошћу се назва јер долазећи из Очевог срца за верне чува небеске тајне; десницом се зове јер су кроз њега сва божанска дела учињена; руком јер све обухвата; бисером, јер од њега ништа нема вредније; ризница се каже да би се знало да су у њему садржане све моћи и богатства Небеског царства; мрежама јер се кроз њега и у њему из мора времена сабира

различито мноштво
родова као риба кроз воду
крштења у Цркви да би се
спознала разлика између
добра и зла; плугом се
назива зато што се знаком
његовог крста
размекшавају тврда срца
да се припреме за
неопходно семе; извором
воде живе јер се из њега
жедна срца напајају
небеском водом; стена се
каже јер верницима даје
снагу а невернима
чврстину; оштар камен јер
као једини посредник
повезује зидине Старог и
Новог завета садржећи их
у себи самом; јагње да би
се показала Христова
невиност и страдање;
жртвено теле јер је ради
нашег спасења поднео
страдање; орао се зове јер
после славног васкрсења
као цар птица лети до
Очевог места; назван је
лавом јер је цар царева
који је смрт и ђавола
уништио снагом своје

моћи; пут је јер се узнео
кроз самог себе; истина
јер не познаје лаж; живот
зато што сам све
оживотворује.

Видиш дакле, да су кроз
ове речи показана
значења божанских
пројава и дела, а ипак Бог
није посебно одређен; јер
Бог Отац је неизмеран,
вечан, несазнатљив,
непојнмљив. Син његов,
Господ и Бог наш такав је
какав је и Отац, али не од
другде него од Оца, јер Ја
сам, рече, од Оца изашао
(Јн. 16, 28), односно
светлост од светлости.

СЕДМО ПОГЛАВЉЕ -
Али нека јеретик из овога
не извуче неку корист -
кад кажем два имена или
два лица, односно Оца и
Сина - као да два Бога
помињем, или да они
представљају двојицу који
се разликују; ми
именујемо Оца и Сина

тако да означавамо једног Бога у својим лицима и именима. Нека схвате философи, нека схвате јеретици, њихови ученици који се претварају због различитости утицаја: Ми, ипак, имамо једног Бога Оца, како је апостол рекао, из кога је све и ми из њега и једног Господа Исуса Христа, Бога Сина Божији кроз кога је све и ми кроз њега (1Кор. 8, 6).

Јер шта се под двоје подразумева друго него да је суштина подељена на два дела, и природа раздвојена управо именима и подељена како воља тако и власт вођења и заповедања? Даље, премда се верује у Оца и Сина као у два лица, ипак по природи и суштини једно су. Јер савез неједнаких увреда је за бољег, неправда за њега, који је истинит Бог; истина се са другим не

пореди. А када ја мислим на Оца и Сина означавам јединство рода; и ако га делим у лицима ипак различитости лица опет означавају да су та имена повезана у јединство свога природног закона.

Стога је Син такав, какав ће се показати Отац, цео од целог, читав од читавог, савршен од савршене врлине, као што апостол каже: У коме сва пуноћа божанства телесно борави (Кол. 2, 9). И Јеремија, најприхваћенији пророк, спознајући ово јединство Оца и Сина, каже: Ово је Бог наш и неће се други одвојити од њега; који је пронашао сваки пут мудрости и дао га Јакову детету своме и Израилу љубљеном своме; после овога на земљи је виђен и људима се обраћао. И Исаија ово предвиђа говорећи: Ово каже Господ Бог: уморан

је Мисир и трговина
Етиопљана и Саба;
угледни људи теби ће
прећи и биће твоје слуге и
за тобом ће ићи свезани
оковима и молиће ти се,
јер си ти Бог и нема
другог Бога осим тебе; ти
си Бог.

Немој да мислиш да сам
ја ово рекао са оном
дрскошћу којом се
препознаје Савелије, који
тврди да је сам Отац
истовремено и Син.
Међутим, зато што се у
самом имену спознаје
нераздељен ауторитет
личности, и Син се
именом разликује од Оца
не по роду већ по
личности, одатле све што
је Син приписујемо Оцу и
Сину све што је Отац. Све
за шта ће се видети да је
Очево, досудиће се Сину
и неће се досудити Сину
за оно што се негира да је
Очево, јер није дозвољено
да се јединство моћи

назива множином богови;
будући да је јасно да су
Отац и Син једне
суштине, тиме је речено
да су и један и други један
Бог.

Плашећи се тога пре
свега, јер осим што Отац
и Син не би били једно,
лажно рођење Творца не
би било прихваћено; то
се, наиме, допало
јеретицима да Бога
Сведржитеља,
невидљивог, неизмерног
унижавају у Сину не само
измењеном силом већ и
односом, као да Отац није
могао да од себе самог
има таквог, какав је и сам.
Зато ми тврдимо да је
истинити Син од
истинитог Оца, који је
увек био и једне је
суштине са Оцем. То је
оно што Грци зову
ομοουσιον , што значи са
једним другог истог; да би
се обратила пажња на
личности а не да би речи

раздвајале суштину.

ОСМО ПОГЛАВЉЕ –

Али да бих разјаснио сваку мистерију аријанске јереси, јер (они) неће да се верује да је Син од Очеве суштине, на кратко ћу им се приближити. Кажу, наиме: Будући да је Бог Отац Сведржитељ, невидљив, непреобразив, непроменљив, савршен, увек исти и вечан; а Син је видљив, јер су га преци често видели; и преобразив и променљив јер се показао у свакаким различитим видовима; а ако је, кажу, од Оца била суштина, никада није могло бити да се сматра видљивим или променљивим пре оваплоћења да не би пре остао у оној једнакости која је Отац, чија је била суштина; јер за оно што је од Оца не треба да се верује да може да се види или мења или

преображава.

Дошао је до почетка, јер када је доспео у Марију, када је испунио Девину утробу, друго се, свакако, од ње родило него оно што је дошло. Зато је кажу, искварена суштина променила стање, изгубила поредак непрекидно стварајући саму промену од Бога у човека, од Духа у тело. И сигурно да је свака промена брисање пређашњег. А осим тога кажу: Ако је Син од Очеве суштине самим тим и Отац се чини мањим од своје суштине или због предаје или због ограничености; и зато више воле да верују да је Син од друге суштине јер може да се преобрази и промени и види; због тога није допуштено да се верује у то да је од Очеве суштине.

Ово је узрок грешке, ово извор аријанске јереси што не разумеју Божију енергију нити спознају пројаву такве светости да Бога човечанским односима пореде. Њима одмах овде треба одговорити да Син Божији није виђен као Бог већ као оно што је човек могао да добије од Бога; стога се због различитих облика не сматра да је он сам променљив или преобразив, већ је ово ствар Божије моћи да себе у појединим стварима открива како жели, станиште мења али не и суштину; нити губи особеност каквоће, већ онима који гледају, према заслуги, показује праву меру моћи. Ипак исти он, како је увек и био, остаје у особености своје суштине као што је написано: Мењаћеш их и биће промењени; а ти си тај исти и године твоје

неће истећи (Пс. 102, 27).

А премда је много, од онога што се на овом свету види, што се из једнога премеће у друго, да престаје да буде оно што је било и бива оно што пре није било, да блато када се преобрази у човека, престаје више да буде блато; или рибе или птице кад из воде излазе, из онога што више није вода, јер је друго; или када се од жуте глине направи лонац; као камен када се истопљен распадне у креч; као песак кад се промени у кристал и друго о чему је дуго распарављати. Али много је тога, неразборити јеретиче, између онога што је настало и њега који је све, како год је хтео, створио. Оно што је створено покорав се одређеном услову; онај који заиста ствара своје је воље и сопственог закона.

Нит може, присиљен нечим, да се промени у друго него што јесте; већ себе показује како хоће и коме хоће. Јер, премда су анђели често виђени у људском облику, ипак нису друго до оно што знају да јесу, нити мењају суштину кад узимају облик људског тела; тим више Господ наш, који је све створио, самим анђелима даје ову могућност својом заповешћу!

Овде бива да Сина Божијег прихватамо тако како је виђен од Отаца, што је већ речено, да се у њему у потпуности не види оно што је Бог. Али пројаве будућег времена, које је требало да буду испуњене, свака у своје време, опажају се у ономе кроз слику. Јер ко је могао да види Сина Божијег пре него што је, кад му се допало, узео видљиву

материју или хтео да присаједини себи самог човека?

Будући да се он показао Авраму у облику људског тела, тиме се свакако показује да ће у потоњим временима доћи у човеку.

Јакову се на једном месту поакзује у виду анђела, на другом исто у виду човека. Показао се у виду анђела да покаже себе као гласника велике одлуке; у виду човека, са којим пише да се борио, да би показао слику будуће борбе коју ће Израилљ имати када дође у човеку. Али да би веровао да је онај са којим се у таквој борби сукобио Бог у људском облику, добио је име Израилљ, односно човек који види Бога. Рече: Видех Бога лицем у лице и спаси се душа моја (Пост. 32, 24, 28). С вакао је видео људски облик

који ће на себе узети Бог,
Син Божији.

Мојсију се у купини у
огњу ватреном показао да
покаже светлост
вернима, а невернима
суд; јер Христос је
вернима спас, а
невернима казна, како
рече апостол: Једнима
мирис животни за живот,
другима мирис смртни за
смрт (2Кор, 2, 16).

Предводио је народ
Израиљев као вођа на
путу стубом од облака
дању, а стубом од ватре
ноћу (Изл. 14, 19, 22); да
кроз облак покаже
љупкост крштења, а кроз
ватру дар Духа Светог; јер
апостол Павле пише да су
Оци крштени у облаку
(1Кор. 10, 2), а Дела
апостолска показују да је
Дух као ватра (Дап. 2,3).

Видиш, дакле, јеретиче,
да су кроз све знамења
Светог писма показана

Оцима у славу Бога, а ипак сам Бог није лично откривен. Затим, када је Мојсије молио да јасно види Божије лице, шта му Бог тад рече: Али нећеш моћи видјети лица мојега, јер не може човјек мене видети и остати жив (Исл. 33, 20). Самим овим негира се виђење, потврђује се светлост, која је толика, колико треба да се верује, која се невидљива оглашава. Премда је, дакле, Мојсије, који је положај неба, поредак света, узајамност почетака и, најзад, уређење читавог света протумачио, објавио, описао, коме је сам Господ дао сведочанство говорећи: Нико од пророка неће бити као слуга мој Мојсије са којим сам лицем у лице, уста у уста разговарао (cf. Бро. 12, 7, 8), ипак није могао јасно да види Бога. По заслуги је, уистину,

удостојен сваког пророчког дара али не дотле да је у стању да види Бога, јер ипак је био човек.

И свакако смо све ове називе за Сина оправдали, за кога знамо да је на брду Синај са Мојсијем говорио (Изл. 31, 18) који је, пошто је ствари створио и уредио, од Оца дошао, јер се зна да се од почетка кроз њега све уређује и развија и остаје да ово својство искључиво припада Сину. Ипак се прихвата да је тако виђен да изгледа да је од неке спознатљиве материје коју је узео ради икономије, а свакако да је неповређено и оно што је у њему невидљиво што је урођена узвишеност склонила од погледа свих. Није се открио људским погледима тако као да се у њему појављује читаво божанство; већ када

уместо огледала, лица
упијена у своју светлост,
затвара као у пуну слику
човека; стога је под
вођством славе његове
узвишености виђено оно
што показује икону
истине, а не сам Бог
лично.

Стога и када је удостојен
да преузме у себе човека
није проузроковао
пропадање вечног, да би
дух променио у тело већ
да би човеку узетом у
себе показао бесмртност и
вечност небеског живота.
Јер премда апостол каже
да је сам себе унизио,
узимајући обличије слуге,
ми га ипак нисмо тако
празног добили као да сам
Дух постаје друго него
што је био већ као онога
који је одложивши славу
своје узвишености узео на
себе људско тело и зато
што је узео настаје
спасење рода. Како се
Сунце покрије облаком и

његова светлост се умањује али оно не остаје без ње; и ова светлост која расута по целом свету блиставим сјајем све обасјава заклања се малим штитом од облака али не нестаје; тако и овај човек кога је Господ Исус и Спаситељ наш, односно Бог Син Божији узео на себе; није Бога у њему уништио већ сакрио.

Затим када се на брду показао тик изнад самог човека, апостоли готово ослепљени блеском његове светлости, будући људи, падоше на земљу (Мт. 17, 6) и били би у животној опасности да им Господ није поново притекао у помоћ затајивши славу своје узвишености према ономе што је речено: Нико није видео бога а да је живео. Као дакле светлост Сунца, премда не засија све до наших погледа, за себе

остаје целовита; јер то што се не види до наше је слабости чије очи прекрива тамом облака; тако показује да се скрива не губитком сопственог сјаја већ, како рекох, у телу због чега је Син Божији узео на себе да буде Син Човечији.

Свакако је, дакле, Дјева зачала од Духа и што је зачала то је и родила, односно Бога, како већ рекох, сједињеног са својим човеком, као што сам рече: Што се рађа од тела, тело је, што се рађа од Духа, дух је (Јн. 3, 6) јер Бог је дух и од Бога је рођен. Као што је и анђео рекао Дјеви Марији: Дух Свети доћи ће на тебе и сила Највишега осениће те; зато и оно што ће се родити биће свето и назваће се Син Божији (Лк. 1, 35).

Видиш, дакле, да је сам

Дух, односно Син Божији дошао у Дјеву и одатле је исходио и Син Божији и Човечији; а ипак није самим узимањем тела на себе Син Божији промењен већ је исти он био у човеку који је пре (стварања) света био са Оцем; кроз њега је све постало и без њега ништа није постало као што каже јеванђелиста: Свет кроз њега поста и свет га не спозна (Јн. 1, 35).

Уосталом, безумно је веровати да од њега може да се ослободи онај који је послат да ослобађа; умро је да би се рађао; прешао је у смрт да би узео бесмртност. Али, не дај Боже, јеретиче, да православни допусте твоју неправедну мисао; јер ми верујемо у непроменљивог и непреобразивог. Реч и дух, односно Син Божији, који када је узео на себе

човека није променио својство, није изгубио поредак, није изменио суштину; већ је нечистоту његовог тела обасјао вечним сјајем своје светлости да би се на нас кроз путању његовог тела разлила светлост Светог Духа и милина вечног живота.

Мада верујемо да је он страдао и погребен, али човек онај је страдао кога је Син Божији примио, кога је узео на себе, кога је понео. Али зато што се све оно што је тај човек претрпео односило на искупитеља, зато се и страдање и смрт сматрају Господњим; јер јасно је да је Божије оно што је бесмртно, људско оно што је пропадљиво.

Трећега дана васкрсао је не Бог у човека већ пре човек у Бога.

Узneo се на небеса,

принео Оцу свом човека – тај најдражи дар, сео с десне стране Оцу, као што је написано: Рече Господ Господу мојему, седи мени с десне стране (Пс. 110, 1).

Послао нам је Духа Светога од свога својства и саме своје суштине, заштитника, који освећује и води у вечни живот као што је написано из гласа Божијег: Излићу од Духа свога на слуге и слушкиње моје (Јл. 2, 29). И опет: Дух ће изаћи из мене (Ис. 57, 16). И сам Господ и Спаситељ наш: Од мога ће, рече, примити (Јн. 16, 15). Од онога, свакако, што је Син, јер Син је од онога што је Отац.

Потом ће доћи у одређено време и судиће живима и мртвима; да вернима да награду а неверујућим казну.

Његово царство је вечно и бесмртно, нема ни почетак ни крај; њему је част и слава у векове векова.

ЗАКЉУЧАК – Ти који ово читаш, заклињем те Богом, не окрећи у двосмисленост једноставност смисла нити тумачи другачије него што је написано; јер ми исповедамо Оца истинитог Оца и Сина Божијег истинитог Сина Божијег и верујемо у Духа Светог заиста Духа Светог; исповедајући три лица једне суштине и једног божанства; а осуђијемо Савелијеву и Фотинову као и Аријеву секту или ако постоје неке друге које иду на супрот правила истине. Прихватамо сваким напором душе, чувајући из читаве вере исповедање Никејског сабора; знамо да је ово

исповедање непобедивом
истином супротстављено
свим јересима.

Београд, јануар 2006.
превела са латинског

Душица Петровић

Превод је рађен према:
Migne, PL XVII, 579 – 598
(DE FIDE ORTHODOXA
CONTRA ARIANOS ,
alias De Filii divinitate et
consubstantialitate)